

DIE PSIGIESE LEWE VAN DIE
OUTISTIESE KIND-IN-OPVOEDING

deur

MARTHINUS GOUWS

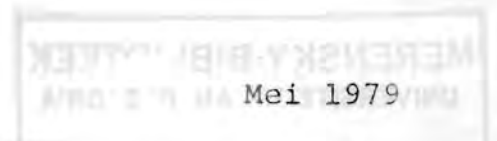
Voorgelê ter vervulling van 'n deel
van die vereistes vir die graad

MAGISTER EDUCATIONIS

in die Fakulteit Opvoedkunde
Universiteit van Pretoria

Onder leiding van:
Prof dr M C H Sonnekus

Pretoria

Erkenning word hiermee aan die Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing verleen vir die gebruik van navorsingsgegevens in die onderhawige studie.

Skrywer wil dit hiermee ook duidelik stel dat menings wat in hierdie studie uitgespreek is, nie noodwendig ook dié van die RGN of ander instansies is nie.

D A N K B E T U I G I N G S

AAN GOD ALLEEN DIE LOF EN EER VIR SY

GENADE EN DIE KRAG AAN MY GEGEE

Besondere dank en waardering word hiermee betuig
teenoor:

- 1 Prof dr M C H Sonnekus vir sy bekwame leiding,
belangstelling en aanmoediging.
- 2 Mev E S Thomson wat die tikwerk behartig het.
- 3 Die Raad vir Geesteswetenskaplike Navorsing
vir finansiële bystand.
- 4 My vrou en kinders vir hulle belangstelling in
die vordering en geduld aan die dag gelê.

Die skrywer

Pretoria 1979

I N H O U D S O P G A W E

HOOFSTUK I

INLEIDENDE ORIËNTERING, PROBLEEMSTELLING, DOEL EN PLAN
VAN STUDIE

1.1	INLEIDENDE ORIËNTERING	1
1.1.1	Die deurbraak van opvoeding en onderwys in die bemoeienis met die outistiese kind	1
1.1.2	Die begrip "outisme" en die benaming "outistiese kind"	3
1.1.3	Kriteria vir die uitkenning van outisme by kinders en die uitkenning van outisme in die praktyk	5
	a Algemeen	5
	b Kriteria vir die uitkenning van outisme soos saamgestel deur Kanner	6
	c Die veertien diagnostiese kriteria van Clancy	6
	d Enkele opmerkings met betrekking tot die verskillende kriteria vir die diagnose van outisme	8
	e Die uitkenning van outisme in die praktyk	9
1.1.4	Die oorsake van outisme	11
1.1.5	Prognose	14
1.2	PROBLEEMSTELLING	15
1.2.1	Voorlopige probleemstelling	15
1.2.2	Nadere presisering van die probleemstelling	17
	a 'n Beskrywing van die psigiese lewe van die outistiese kind-in-opvoeding as opgawe vir die Psigopedagogiek	17
	1 Algemeen	17

	2	Psigopedagogiek as deelperspek=	
		tief	17
		(a) Die begrip "deelperspektief" .	17
		(b) Psigopedagogiek: benaming	
		en objeksg gebied	18
	b.	Psigiese lewensvoltrekking	20
	1	Leer en word as openbaringswyses	
		van die psigiese lewe van die	
		kind-in-opvoeding	20
	2	Essensies in die kinderlike psi=	
		giese lewe waardeur leer en word=	
		ing binne die pedagogiese situasie	
		voltrek word	21
	3	'n Bevraging van die psigiese	
		lewensvoltrekking van die outis=	
		tiese kind-in-opvoeding met be=	
		sondere verwysing na die open=	
		baringswyses leer en word	23
	c.	'n Ortopedagogiese perspektief	27
	1	Algemeen	27
	2	Ortopedagogiek en Ortopedagogie ...	27
	3	Die bestaansreg van 'n psigo-(orto)=	
		pedagogiese perspektief met be=	
		sondere verwysing na die outistiese	
		kind-in-opvoeding	30
	d.	'n Pedagogiese begeleidingsperspektief	
		op die onderhawige problematiek	33
1.3		DOEL VAN STUDIE	39
1.4		PLAN VAN STUDIE	40
		LITERATUURVERWYSINGS	42

HOOFSTUK 2

DIE VOLTREKKING VAN LEER BY DIE OUTISTIESE KIND

2.1	INLEIDING	46
2.2	DIE SINSAMEHANG TUSSEN LEER EN WORD	46
2.3	WAT IS LEER?	47

2.4	DIE VOLTREKKING VAN LEER BY DIE OUTISTIESE KIND-IN-OPVOEDING	49
2.4.1.	Inleidend	49
2.4.2	Begeleidende leerwyses	50
a	Algemeen	50
b	Gewaarword	50
c	Aandag-gee	55
2.4.3	Gnosties-kognitiewe leerwyses	59
a	Aanskou	59
b	Waarneem	64
c	Voorstel en fantaseer	68
d	Dink	75
e	Memoriseer	81
f	Intelligensie-aktualiseer	85
2.5	SINTESE	91
	LITERATUURVERWYSINGS	93

HOOFSTUK 3

DIE WORDING VAN DIE OUTISTIESE KIND-IN-OPVOEDING

3.1	WAT IS WORDING?	98
3.1.1	Inleidende oriëntering	98
3.1.2	h Fundamenteel pedagogiese perspektief op kinderlike wording	96
3.2	KINDERLIKE WORDING AS VOLTREKKING VAN PSIGIESE LEWE-IN-OPVOEDING MET BESONDERE VERWYSING NA DIE OUTISTIESE KIND	100
3.2.1	Algemeen	100
3.2.2	Essensies van die psigiese lewe van die kind-in-opvoeding as wordingsessensies, met besondere verwysing na die outistiese kind ..	101
a	Ervaar as wordingsessensie	101
1	Begripsverheldering	101
2	Essensies van ervaar	103
3	Enkele verbesonderde essensies van ervaar in psigopedagogiese perspektief	104

	(a) Intendeer	104
	(b) Oriënteer	104
	(c) Ken	105
	(d) Antisipeer	105
4	Die betekenisvolheid van ervaar vir kinderlike wording	106
5	Enkele eise wat toereikende ervaar aan die kind stel	107
6	Die sinsamehang: ervaar en belewe	107
7	Ervaar by die outistiese kind	108
b	Wil as wordingsessensie	108
1	Begripsverheldering	109
2	Die struktuur van die wilslewe	110
	(a) Die strewingsmoment	110
	(b) Die keusemoment	111
	(c) Die beslissingsmoment	111
3	Enkele verbesonderde essensies van die kinderlike wilsverskynsel	111
4	Wil as voltrekkingswyse van kinderlike leer en wording	113
5	Wilsaktualisering by die outistiese kind	114
c	Belewe as wordingsessensie	115
1	Begripsverheldering	115
2	Enkele essensies van belewing	116
3	Belewe as voltrekkingswyse van kinderlike leer en wording	117
4	Belewing by die outistiese kind ...	124
d	Ken as wordingsessensie	128
1	Begripsverheldering	128
2	Enkele essensies van ken	128
3	Verbesonderde kenessensies	129
4	Ken as voltrekkingswyse van kinderlike leer en wording	131
5	Ken by die outistiese kind	132
e	Gedra as wordingsessensie	133
1	Begripsverheldering	133
2	Enkele essensies van gedra	134

	(a) Refleksiewe gedrag	135
	(b) Willekeurige gedra	136
	(c) Gewoontegedraginge	136
	(d) Ekspressiewe gedraginge	137
3	Gedra as voltrekkingswyse van kinderlike leer en wording	137
4	Gedraging by die outistiese kind .	139
f	Gevolgtrekking	143
3.2.3	Aktualiseringswyses van die kinderlike psigiese lewe as wording binne die opvoeding= situasie met besondere verwysing na die ou= tistiese kind	143
a	Algemeen	143
b	Eksplorieer as kinderlike wording	143
c	Emansipeer as kinderlike wording	148
d	Distansieer as kinderlike wording	149
e	Differensieer as kinderlike wording ...	152
f	Objektiveer as kinderlike wording	154
g	Gevolgtrekking	157
3.3	DIE WORDING VAN DIE OUTISTIESE KIND: SINTESE	157
	LITERATUURVERWYSINGS	158

HOOFSTUK 4

	OPVOEDING EN ONDERRIG AS BEGELEIDING TOT SELFAKTUALI= SERING VAN PSIGIESE LEWENSMOONTLIKHEDE BY DIE OUTIS= TIESE KIND	
4.1	INLEIDING	165
4.2	SELFAKTUALISERING VAN PSIGIESE LEWENS= MOONTLIKHEDE	165
4.2.1	Die begrip <u>selfaktualisering</u> nader omskryf .	165
4.2.2	Hoe geskied selfaktualisering?	166
4.3	BEGELEIDING TOT SELFAKTUALISERING VAN PSIGIESE LEWE AS WORDINGSVOLTREKKING	167
4.4	BEGELEIDING TOT SELFAKTUALISERING VAN PSIGIESE LEWE BY DIE OUTISTIESE KIND-IN- OPVOEDING	170

4.4.1	Inleidende oriëntering	170
4.4.2	Affektief begeleide selfaktualisering van die outistiese kind	170
a	Algemeen	171
b	Die problematiek van affektief begeleide selfaktualisering van die outistiese kind in die primêre opvoedingsituasie	173
c	Die gespesialiseerde taak van affektief begeleide selfaktualisering van die outistiese kind in die sekondêre opvoedingsituasie	174
4.4.3	Kognitiewe begeleiding van die outistiese kind tot kognitiewe selfaktualisering	175
4.4.4	Normatiewe begeleiding van die outistiese kind tot normatiewe selfaktualisering	178
4.4.5	Sintese	181
4.5	DIE OPVOEDING EN ONDERRIG VAN DIE OUTISTIESE KIND AS GESPELIALISEERDE SKOOLSE OPGAWE	182
4.5.1	Inleidende oriëntering	182
4.5.2	Die opvoedings- en onderrigtaak van 'n skool vir outistiese kinders	183
a	Algemeen	183
b	Die wekking van die outistiese kind se leerbereidheid, -gerigtheid en -handelinge in die onderrigsituasie	184
c	Die wekking van die outistiese kind se gelaat-, geluid-(stem-) en visuele gerigtheid, asook sy aandag	185
d	Maatreëls om te voorsien in die outistiese kind se behoefte aan 'n kommunikasiemiddel as voorvereiste vir sinvolle ortopedagogiese en ortodidaktiese beoefening	186
e	Gespesialiseerde spraakonderrig en spraakheelkundige hulpverlening aan die outistiese kind	187
f	Maatreëls ter bevordering van die outistiese kind se growwe en fyn motoriek	187

g	Maatreëls ter bevordering van die outistiese kind se beweeglikheid, ritmiese liggaamsbeheer en spelaktiwiteite	188
h	Maatreëls om die outistiese kind bewus te maak van sy eie liggaam en 'n liggaamskema, liggaamskennis en liggaamsgebruikskennis te laat verwerf	189
i	Maatreëls ter bevordering van selfstandighede by die outistiese kind	190
j	Maatreëls ter bevordering van die outistiese kind se omgang met ander en selfhandhawing in samelewingsverband ..	190
4.5.3	Die bedrywighede van die Skool vir Outistiese Kinders, geleë in Mowbray, Kaapstad: 'n Eksemplariese oorsig	192
4.5.4	Sintese	209
	LITERATUURVEKWYSINGS	211

HOOFSTUK 5

SAMEVATTING, BEVINDINGE EN AANBEVELINGS

5.1	SAMEVATTING	215
5.1.1	Inleidende oriëntering, probleemstelling ...	215
a	Die deurbraak van opvoeding en onderwys in die bemoeienis met die outistiese kind	215
b	Die begrip "outisme" en die benaming "outistiese kind"	216
c	Die oorsake van outisme	216
d	Prognose	217
e	Probleemstelling	217
	(i) Voorlopige probleemstelling	217
	(ii) Nadere presisering van die probleemstelling	218
f	Doel van studie	220

5.1.2	Die voltrekking van leer by die outistiese kind	221
a	Algemeen	221
b	Die leergebeure by die outistiese kind	222
5.1.3	Die wording van die outistiese kind-in-opvoeding	226
a	Algemeen	226
b	Essensies van die psigiese lewe van die outistiese kind-in-opvoeding as wordingsessensies	227
(i)	Ervaar as wordingsessensie	227
(ii)	Wil as wordingsessensie	228
(iii)	Belewe as wordingsessensie	228
(iv)	Ken as wordingsessensie	229
(v)	Gedra as wordingsessensie	230
c	Aktualiseringswyses van die kinderlike psigiese lewe as wording binne die opvoedingsituasie met besondere verwysing na die outistiese kind	231
(i)	Eksplorieer as kinderlike wording	231
(ii)	Emansipeer as kinderlike wording	232
(iii)	Distansieer as kinderlike wording	232
(iv)	Differensieer as kinderlike wording	233
(v)	Objektiveer as kinderlike wording	233
5.1.4	Opvoeding en onderrig as begeleiding tot selfaktualisering van psigiese lewensmoontlikhede by die outistiese kind	234
a	Algemeen	234
b	Begeleiding tot selfaktualisering van psigiese lewe by die outistiese kind-in-opvoeding	235
(i)	Affektiewe begeleiding	236
(ii)	Kognitiewe begeleiding	237
(iii)	Normatiewe begeleiding	238
c	Die opvoeding en onderrig van die outistiese kind as gespesialiseerde skoolse opgawe	238

	(i) Algemeen	238
	(ii) Enkele ortodidaktiese opgawes	239
	d Sintese	240
5.2	BEVINDINGE	240
5.2.1	Die uitkenning van outisme en die wordings= verloop by die outistiese kind	240
5.2.2	Die leerverloop by die outistiese kind	241
5.2.3	Opvoeding en onderwys van outistiese kin= ders	242
5.2.4	Onderwysersopleiding	244
5.3	AANBEVELINGS	245
5.3.1	Die uitkenning van outisme en die wordings= verloop by die outistiese kind	245
5.3.2	Aanbevelings ten aansien van die leerge= beure by die outistiese kind	246
5.3.3	Aanbevelings ten aansien van die opvoeding en onderwys van outistiese kinders	247
5.3.4	Aanbevelings ten aansien van die opleiding van onderwysers vir outistiese leerlinge ...	248
5.4	PERSPEKTIEF	250
	BYLAAG	252
	LITERATUURVERWYSINGS	262
	SAMEVATTING	264
	SUMMARY	267
	BIBLIOGRAFIE	270